

**การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S สาระที่ 3 นาฏศิลป์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**

**Developing the 4 S Instructional Model for the Dramatic Arts Strand 3
in the Learning Area of Art for Prathom Suksa 5 Students**

วิวัฒน์ เพชรศรี¹

Wiwat Petsri¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S 2) เพื่อสร้างและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S และ 3) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S สาระที่ 3 นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S ได้แก่ ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนสฤติเดช อำเภอมะนัง จ.น่าน ปีการศึกษา 2559 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบวัดทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S ที่มีคุณภาพ ประกอบด้วยทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน หลักการสำคัญของรูปแบบ วัดผลประสงค์ กระบวนการและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ บรรยายภาพ องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผล
2. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 นำเสนอสิ่งเร้า (Stimulus) ขั้นที่ 2 ขั้นเตรียมความพร้อม (Start) ขั้นที่ 3 ขั้นฝึกปฏิบัติตามขั้นตอน (Step) ขั้นที่ 4 ขั้นนำเสนอผลงานและประเมิน (Star)
3. ผลการเปรียบเทียบ ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า มีคะแนนก่อนเรียนสูงกว่าของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีผลคะแนนทดสอบด้านทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ย 11.52 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 17.01 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 6.76 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 14.58

คำสำคัญ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4S, นาฏศิลป์, ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

¹ อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
99/81 หมู่ 8 ต.ท่าช้าง อ.เมือง จ.จันทบุรี 22000 E-mail : pet_712@rbru.ac.th

Abstract

The purposes of this study were (1) to study and analyze baseline data to develop the 4 s Instructional model for the Dramatic Arts Strand 3 in the learning area of art for Prathom Suksa 5 students in Saritdidet school, (2) to create and develop 4 S learning management model and (3) to compare the students' performance skills in Dramatic arts and their learning achievement before and after using the 4s Instructional model. The samples of this study was 50 Prathom Suksa 5/4 students in Saritdidet school, Muang Chanthaburi district, Chanthaburi province in the academic year of 2016 and was selected by using cluster random sampling. The instruments of this study consisted of lesson plans, a performance skills test, and a learning achievement test. The statistics used for data analysis were: mean and standard deviation.

The research findings were as follows:

1. The developed 4 S instructional model was effective. The model consisted of theories and basic concepts, principles of modeling, objectives, processes and procedures of learning management, atmosphere, components of learning management, and measurement and evaluation.
2. The model was composed of 4 stages: Stage 1, Stimulus (presenting the stimulus); Stage 2, Start (preparation); Stage 3, Step (practice); and Stage 4, Star (presentation and evaluation,
3. The results of the comparison of the students' performance skills in Dramatic arts and their learning achievement before and after using the 4S instructional model revealed that the post-test scores of the students' performance skills in Dramatic arts and their learning achievement were higher than the pre-test scores. The pre-test scores of the students' performance skills in Dramatic arts had an average of 11.52, and the post-test scores had an average of 17.01, The pre-test scores of their learning achievement had an average of 6.76, and the post-test scores had an average of 14.58.

Keywords 4 S Instructional Model, Dramatic Arts, Prathom Suksa 5

บทนำ

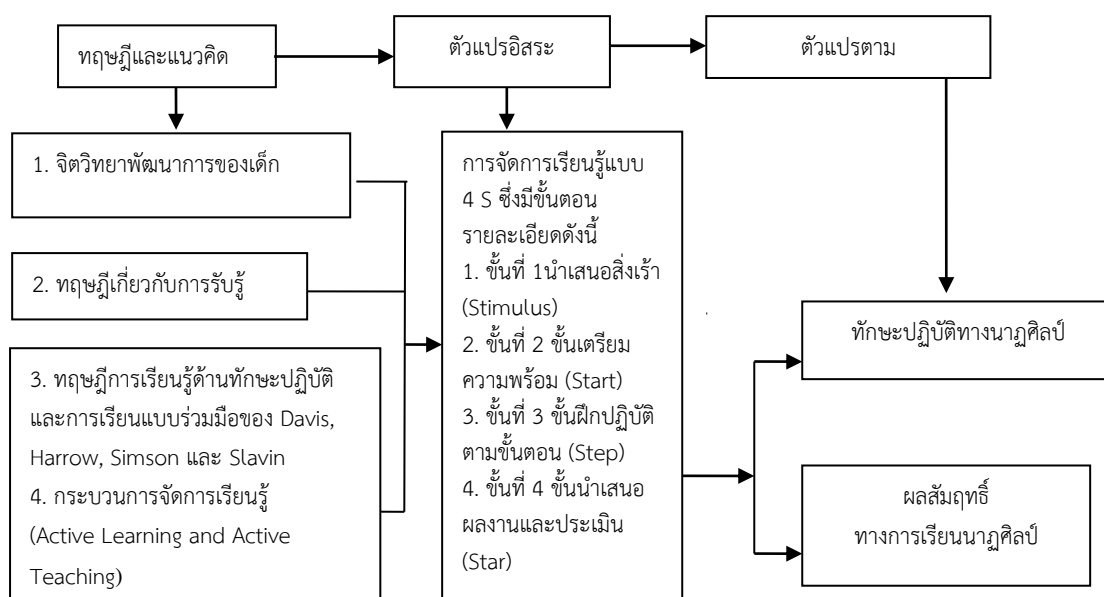
นาฏศิลป์และดนตรีเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่แสดงออกถึงศิลปะและเอกลักษณ์ของชาติ มีความสำคัญในวิถีชีวิตของคนไทย ทั้งในพิธีการและในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นการจรรโลงใจ และแสดงถึงความรุ่งเรืองของชนในชาติ เริ่มตั้งแต่มีกำเนิดมาจากธรรมชาติ การเลียนแบบจากอิริยาบถของคนและสัตว์ แล้วนำมาประดิษฐ์ดัดแปลงให้เป็นศิลปะ ที่งดงามตามลีลาท่ารำและเยื้องกรายให้เข้ากับทำนองการขับร้องและดนตรี นาฏศิลป์ไทยมีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนชาติใด ๆ การเคลื่อนไหวอิริยาบถที่อ่อนช้อยสวยงาม วงเหลื่อมของละครไทยจะเป็นเส้นโค้งสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน อีกทั้งการแต่งกายนิยมจะแต่งด้วยอาภรณ์ที่มีสีสันแวววาวตามจารีตหรือประเพณี การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมนี้สู่เยาวชนของชาติโดยบรรจุลงในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกระดับชั้น โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และการคิดที่เป็นเหตุเป็นผลถึงวิธีการทางศิลปะ ความเป็นมาของรูปแบบ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และรากฐานทางวัฒนธรรม ตระหนักในคุณค่า และเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ สามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง มีจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ มีสมาธิในการทำงาน มีระเบียบวินัย เคารพครูอาจารย์ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ในปัจจุบันการเรียนการสอนทางนาฏศิลป์ ยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายได้ ทั้งนี้เพราะครูผู้สอนใช้วิธีการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางใช้วิธีการถ่ายทอดที่จำเจทำให้ผู้เรียนเคยชินต่อการทำตาม เชื่อฟัง นั่งนิ่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543: 3 - 4) โดยเฉพาะการฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ตั้งแต่สมัยโบราณ ผู้ถ่ายทอดมีจุดหมายให้ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้จากครูอาจารย์แต่เพียงอย่างเดียว (พจน์มัลย์ สมรรคบุตร 2538: 44 - 45) ดังผลการวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์พบว่ารูปแบบการสอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติใช้วิธีการเลียนแบบเป็นหลัก และปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณ โดยถือว่าเป็นหลักการสอนที่ดีที่สุด (อุษา สบฤทธิ์ 2536: 104 - 105) ในการเรียนการสอนนาฏศิลป์เท่าที่ผ่านมาเน้นการเรียนจากครูเป็นสำคัญ ครูผู้สอนจะเป็นแม่แบบให้ผู้เรียนเลียนแบบด้วยความเชื่อว่าการสอนโดยครูเป็นแม่แบบจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องสวยงาม ผู้เรียนจึงต้องพยายามเลียนแบบครูให้ได้ทั้งหมดจึงไม่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงคิดสร้างสรรค์เป็นเหตุให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนและไม่สนใจต่อการเรียน (โสภา กิมวังตะโก 2533: 3) ผู้เรียนขาดการส่งเสริมทางด้านความคิดสร้างสรรค์และไม่ชอบวิชานาฏศิลป์ (บุญสม สุขุมลย์พงษ์ 2536: 4 - 5) ในการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ยังมีครูผู้สอนอีกหลายท่านคงจัดให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเก่า ๆ โดยบอกกฎเกณฑ์ให้ผู้เรียนทำหรือลอกเลียนแบบท่าทางของครูที่สาธิตให้ผู้เรียนดูทำให้ผู้เรียนไม่มีความเชื่อมั่นในตนเองและเกรงว่าจะผิดไปจากแบบแผนที่ครูสอน (อดิพร สุขสมนิตย์ 2543: 2) นอกจากนี้การสอนโดยให้ผู้เรียนปฏิบัติตามครูผู้สอนอย่างเคร่งครัดโดยไม่ให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถและศักยภาพของตนเองไม่ให้เกิดคำถามหรือแสดงความคิดเห็นขาดการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติทางลบต่อการเรียนนาฏศิลป์ (ชนัย วรรณะสี 2539: 2) ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าวิธีการสอนโดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้รับและให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนน้อยมาก มุ่งเน้นแต่เนื้อหาโดยไม่สนใจพื้นฐานความรู้เดิมหรือความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายขาดความสนุกสนานจินตนาการในการเรียน มีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชานาฏศิลป์ ผู้เรียนจึงไม่สนใจการเรียนเพราะมองไม่เห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน (บุษกร พรหมหล้าวรรณ 2549: 2) นอกจากนี้ผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S ยังไม่พบผลงานวิจัยที่ได้มีนักวิจัยท่านใดได้พัฒนาขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและคิดว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวนี้จะสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้คิดรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะตอบสนองต่อผู้เรียนได้ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 S ที่ได้ทดลองและพัฒนาเรื่อยมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2559 เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ โดยผ่านกระบวนการรับรู้ การสังเกต การคิดวิเคราะห์ การได้ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะปฏิบัติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S สารที่ 3 นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบบ 4 S
3. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบบ 4 S ที่พัฒนาขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสฤติเดช สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 10 ห้องเรียน จำนวน 400 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสฤติเดช สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2559 เลือกโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ได้ห้อง 5/4 จำนวน 50 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เนื้อหาสาระที่ 3 นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระคือวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S

3.2 ตัวแปรตามได้แก่ ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนาฏศิลป์

วิธีดำเนินการวิจัย เรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S สาระที่ 3 นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นศึกษาและวิเคราะห์ (Study and Analysis) ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับด้านทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ของผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสาระที่ 3 นาฏศิลป์ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลในองค์ประกอบ ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์โดยอาศัยหลักการเชื่อมโยง ด้านของบรรยากาศของการจัดการเรียนรู้เพื่อกำหนดเป็นกรอบประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S ที่ก่อให้เกิดทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ และทำการสนทนากลุ่มโดยการสำรวจและสอบถามเจ้าหน้าที่บริหารงานบุคคลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ตามที่ต้องการคือจบการศึกษาทางด้านนาฏศิลป์ ในระดับ

ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ในการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 7 คน ซึ่งผลจากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารและจากการสนทนากลุ่มทำให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมกับการพัฒนาการเรียนการสอนสาระที่ 3 นาฏศิลป์

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนออกแบบและพัฒนา (Design and Development) ผู้วิจัยได้นำผลจากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S แบบวัดทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ วิธีการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ องค์ประกอบการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S ที่ประกอบไปด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเสนอสิ่งเร้า (Stimulus) เป็นขั้นการจัดการเรียนรู้โดยการนำเสนอสิ่งเร้าที่เป็นแผ่นภาพ วิดีทัศน์ หุ่นจำลอง เพลง เกม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้ในสิ่งที่จะทำให้ โดยให้ผู้เรียนสังเกตและรับสิ่งเร้าเข้ามาและพยายามจดจำสิ่งนั้นไว้เพื่อนำไปใช้ในโอกาสต่อไป ขั้นที่ 2 ขั้นเตรียมความพร้อม (Start) ขั้นนี้จะเป็นที่จะเริ่มต้นเรียนผู้เรียนต้องปรับตัวเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเริ่มเรียนโดยการแบ่งกลุ่มตัวพระ ตัวนาง ทำความเคารพที่บูชาครู (ศิระครู) และนั่งตัวตรงเตรียมตัวดัดแขน เพื่อให้ร่างกายพร้อมที่จะเรียนในขั้นต่อไป ขั้นที่ 3 ขั้นฝึกปฏิบัติตามขั้นตอน (Step) เป็นขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการสาธิตของครู วิทยากร ซึ่งการสาธิตการสอนนั้นเป็นเทคนิคที่ครูผู้สอนจะใช้อาจจะสาธิตเป็นช่วง ๆ หรือสาธิตให้ดูทั้งหมดก่อนในการสาธิตทำท่าจะต้องเป็นการกระทำในลักษณะที่เป็นธรรมชาติ ไม่ซ้ำหรือเร็ว ก่อนการสาธิตครูควรแนะนำให้ผู้เรียนในการสังเกตควรชี้แนะจุดสำคัญ หลังจากสาธิตแล้วครูผู้สอนให้นักเรียนฝึกทักษะย่อยและสาธิตส่วนย่อยแต่ละส่วนให้ผู้เรียนสังเกตและทำตามไปทีละส่วนอย่างช้า ๆ ผู้เรียน เรียนรู้และปฏิบัติตามตัวแบบ หรือการสาธิตของครูและเรียนรู้เพิ่มเติมจากสื่ออื่นๆ เช่น วิดีทัศน์ หนังสืออ่านเพิ่มเติม ภาพประกอบ เป็นต้น หลังจากศึกษาแล้วผู้เรียนจะฝึกทักษะย่อยโดยไม่มีการสาธิตหรือแบบอย่างให้ดู แต่ครูผู้สอนต้องคอยชี้แนะจัดและจับท่าของนักเรียนให้ถูกต้องจนผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ ในขั้นนี้อาจแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยและใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ เมื่อนักเรียนปฏิบัติกลุ่มย่อยจะมีการคัดเลือกผู้นำกลุ่มในการสาธิตโดยครูผู้สอนต้องดูแลอย่างใกล้ชิดและนำเสนอผลงานในภาพรวมของกลุ่ม ครูผู้สอนและผู้เรียนในกลุ่มอื่นคอยชี้แนะติชมประเมินผลจากกลุ่มตนเอง กลุ่มเพื่อน ตามสภาพจริง ขั้นที่ 4 ขั้นนำเสนอผลงานและประเมิน (Star) เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนทบทวนและให้กลุ่มนำเสนอผลงานแต่ละกลุ่ม ครูผู้สอนคัดเลือกตัวแทนประเมินการทำงานกลุ่มทดสอบภาคปฏิบัติและภาคความรู้ ครูแนะนำวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนปฏิบัติงานนั้นได้อย่างประณีตสวยงาม หลังจากนั้นได้สร้างรูปแบบตามแนวคิดของ จอยซ์ และเวลล์ (Joyce & Weil 2004: 79 - 80) และ เซลเลอร์ (Saylor 1981: 285) ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบ 6 ส่วน คือ 1) ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนรู้ 2) หลักการสำคัญของรูปแบบ 3) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ 4) กระบวนการและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5) บรรยายภาคและองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผลในด้านทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายบุคคลและกลุ่ม นำรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ประกอบด้วยอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ในมหาวิทยาลัย อาจารย์ที่จบด้านการวัดและประเมินผล อาจารย์ที่จบทางด้านหลักสูตรและการสอน ครูผู้สอนสาระที่ 3 นาฏศิลป์ และศึกษานิเทศก์ ทำหน้าที่ ตรวจสอบพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาและเชิงโครงสร้าง ของรูปแบบ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดทักษะปฏิบัติและแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยพิจารณาตามแบบประเมินค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าเฉลี่ยในภาพรวม 4.98 หลังจากนั้นนำรูปแบบ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดทักษะปฏิบัติและแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้ครูผู้สอนสาระที่ 3 นาฏศิลป์ จำนวน 22 คน ไปทดลองใช้ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง จำนวน 20 สัปดาห์ และประเมินผลมีค่าเฉลี่ย 4.30 ผู้วิจัยนำผลมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองภาคสนาม (Field Test) เป็นขั้นตอนของการที่ได้ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตามข้อค้นพบในขั้นตอนที่ 2 เพื่อทำการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำรูปแบบไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้เรียนโรงเรียนสฤติเดช สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2559 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/4 จำนวน 50 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. แบบแผนการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย Randomized One Group Pretest - Posttest Design (รัตนะ บัวสนธิ์ 2554: 60) ซึ่งมีแบบแผนการทดลองเขียนเป็นสัญลักษณ์ ดังนี้

R	Gr ₁	O ₁	T	O ₂
---	-----------------	----------------	---	----------------

เมื่อ R หมายถึง การสุ่มตัวอย่าง

Gr₁ หมายถึง การทดสอบหรือการสอบวัดก่อน

O₁ หมายถึง การสอบวัดก่อนทดลองใช้นวัตกรรม

T หมายถึง การใช้นวัตกรรมการศึกษา (หรือการให้เงื่อนไขการทดลอง)

O₂ หมายถึง การสอบวัดหลังใช้นวัตกรรม

4. วิธีการดำเนินการทดลอง

4.1 การดำเนินการกับกลุ่มตัวอย่าง

4.1.1 ทดสอบผู้เรียนก่อนการทดลอง (Pretest) โดยใช้แบบวัดทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

4.1.2 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S ใช้เวลาสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง

4.1.3 เมื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้จนครบแล้วทดสอบผู้เรียนหลังการทดลอง (Posttest) ด้วยแบบวัดทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

5.1 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ขั้นตอนที่ 4 สรุปผล (Conclusion) หลังจากที่ได้นำรูปแบบไปทดลองใช้และประเมินผลการทดลองแล้วผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปผลรายงานโดยการบรรยายสรุป และให้ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์และจากการสนทนากลุ่ม สรุปผลดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้ทางนาฏศิลป์ ผู้บริหารทุกระดับไม่เห็นความสำคัญของนาฏศิลป์ จะเน้นในกลุ่มสาระหลักที่มีการประเมินระดับชาติ ขาดบุคลากรขาดบุคลากรที่จบนาฏศิลป์ ทางด้านเนื้อหาในหลักสูตรมีมากกว่าเวลาที่กำหนดให้เรียน 20 ชั่วโมง ต่อ 1 ปีการศึกษา สื่อและตำราเรียนมีน้อยมาก ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมไม่มีห้องเรียนโดยเฉพาะ การวัดและประเมินผลยังคงเน้นการทดสอบภาคความรู้และเน้นเนื้อหาหลัก ไม่วัดในเชิงของการปฏิบัติ

2. ทักษะปฏิบัติกับนาฏศิลป์มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเพราะกิจกรรมที่ผู้เรียนแสดงความสามารถนั้นมียู่ในทุกกิจกรรมที่จัดไว้ในหลักสูตรและในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถนำมาบูรณาการกันได้

3. เนื้อหาสาระในหลักสูตรที่เหมาะสมกับการนำมาจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติ ครูผู้สอนเสนอว่าเนื้อหาสาระที่เป็นการแสดงชุดระบำ รำ ฟ้อน เช่น รำวงมาตรฐาน รำแม่บท ระบำโบราณคดี เป็นต้น ส่วนที่เป็นพื้นฐานนาฏศิลป์ เช่น นาฏยศัพท์ ภาษาท่ารำนนาฏศิลป์ สามารถนำมาประยุกต์ให้สอดคล้องกับความหมายของบทเพลง แต่ต้องไม่ผิดหลักทางด้านนาฏศิลป์

4. รูปแบบและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S มี 2 ประเด็นคือ

4.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ทางนาฏศิลป์ที่ส่งเสริมทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ เน้นการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ภาคทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการและรูปแบบของนาฏศิลป์ มาสอดแทรกในระหว่างการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ควบคู่กับการฝึกปฏิบัติจริงทำให้เกิดการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ เน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์เปรียบเทียบและคิดสร้างสรรค์จากการแสดงออก กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น

และเชื่อมั่นในตนเองด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ทำร่ำด้วยตนเอง และแสดงออกอย่างอิสระ เน้นการจัดการเรียนรู้ ปฏิบัติตามแบบแผนควบคู่กับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

4.2 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S สอนเนื้อหาในบทเรียนคือ การสอนทำร่ำพื้นฐาน การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่ถูกต้อง สอนให้ทำกิจกรรมอย่างอิสระทั้งเดี่ยวและกลุ่ม บรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดความกระตือรือร้น ครูผู้สอนมีบทบาทในการสร้างบรรยากาศโดยใช้สื่อกระตุ้น การพูดและการแสดงออกที่เป็นกันเอง และสร้างพลังในการคิดและความเชื่อมั่นในตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความสามารถในการคิดทำร่ำด้วยวิธีการต่าง ๆ ใช้วิธีการอภิปรายซักถามเพื่อฝึกให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น สอนตามลำดับขั้นโดยเริ่มจากการสอนพื้นฐาน และให้ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบศิลปะด้านความงาม

5. บรรยากาศการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S คือการให้ตัวอย่างพื้นฐานและการใช้ภาษาทำร่ำนาฏศิลป์ การให้อิสระในการคิด โดยไม่ต้องเกรงว่าจะเข้ากับความคิดของคนอื่นหรือไม่และไม่สั่งให้ผู้เรียนปฏิบัติตามคำบอก การให้การเสริมแรงด้วยการใช้คำพูดชมเชย การแสดงสีหน้าท่าทางถึงการยอมรับในความคิดและผลงานของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียน ส่งเสริมการสร้างความคิดและจินตนาการของผู้เรียนโดยใช้สิ่งเร้าต่าง ๆ มีการจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้มีที่ว่างในการทำกิจกรรมหรือมีห้องนาฏศิลป์โดย

6. สื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการสอนทางนาฏศิลป์

6.1 ประเภทเอกสาร เป็นการจัดทำสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาที่ผู้เรียนได้ศึกษาและทำความเข้าใจด้วยการอ่านและปฏิบัติตาม ได้แก่ ใบความรู้ ใบงาน เอกสารประกอบการสอน รูปภาพ เป็นต้น

6.2 ประเภทใช้ไฟฟ้า เป็นสื่อและนวัตกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาและทำความเข้าใจด้วยการฟัง การดู และการปฏิบัติตาม โดยใช้ไฟฟ้ามาเป็นตัวช่วยให้เกิดผล เช่น วีดิทัศน์ โทรทัศน์ แอ็บนันทิกเสียง เป็นต้น

7. รูปแบบและกระบวนการวัดและประเมินผลจะเน้นในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ วัดความรู้ความเข้าใจ โดยการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการสอบข้อเขียน วัดทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ กระบวนการวัดและประเมินผล มีการวัดและประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และสรุปผลการเรียน ใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลใช้หลายวิธี เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต การสอบถาม การทดสอบ การสอบปฏิบัติ เป็นต้น

ตอนที่ 2 ผลการสร้างและพัฒนา การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ วิธีการจัดการเรียนรู้ บรรยากาศการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลด้านทฤษฎีและทักษะปฏิบัติ สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S มีรูปแบบที่แตกต่างจากการจัดการเรียนรู้ทางนาฏศิลป์ทั่วไป คือ เน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บูรณาการกระบวนการเรียนรู้ในภาคทฤษฎีควบคู่กับภาคปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ผลงานจากการแสดงออก และจากชมสื่อต่าง ๆ สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ กระตุ้นสมองของผู้เรียน โดยใช้กระบวนการสร้างแรงจูงใจ สิ่งเร้า กระตุ้นให้ผู้เรียน มีความกระตือรือร้น เชื่อมั่นในตนเอง แสดงออกถึงผลงานได้อย่างอิสระ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมประเมินผลงานทั้งของตนเองและของเพื่อนโดยใช้วิธีกลายนิมิต เน้นการจัดการเรียนรู้ภาคปฏิบัติตามแบบควบคู่กับการคิดสร้างสรรค์ โดยการนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการประดิษฐ์ทำร่ำ

จากผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S ผู้วิจัยนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทางนาฏศิลป์ดังนี้

1. ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน มาจากแนวคิดการบูรณาการทางศิลปะ หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ วิธีการจัดการเรียนรู้ทางนาฏศิลป์ บรรยากาศการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการฝึกปฏิบัติ และการวัดประเมินผล

2. หลักการสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาวิเคราะห์รูปแบบ เอกลักษณ์ ลีลาท่าร่ำของการแสดงแต่ละประเภท มุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะการร่ำตามแบบ และทักษะการคิดทำร่ำโดยใช้ความรู้ในสิ่งที่พื้นฐานและพัฒนาไปจนถึงการคิดทำร่ำด้วยตนเองอย่างอิสระ เน้นบรรยากาศในห้องเรียนให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นอิสระไม่ถูกควบคุมด้วยระเบียบวินัยหรือการวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรง ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นใหม่ๆแปลกๆของตนเอง สนับสนุนกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยตนเอง ชื่นชมผู้เรียนที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเองเป็นการให้กำลังใจแก่ผู้เรียนและผลักดันให้ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่ม ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการยอมรับและยกย่องชมเชยโดยครูสร้างแรงกระตุ้นและมีการเสริมแรง

3. วัตถุประสงค์ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถทางด้านทักษะปฏิบัติกล่าวคือผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์และชำนาญรวมทั้งการพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

4. กระบวนการและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ สำหรับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ 1- 3 ยังมีลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนทำตามแบบ โดยครูเป็นผู้มีบทบาทในการเป็นผู้นำผู้ถ่ายทอด ขั้นตอนที่ 4 เป็นขั้นตอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผู้เรียนสามารถคิด แสดงออกอย่างอิสระ ครูทำหน้าที่ผู้ให้คำปรึกษา และสังเกต

5. บรรยากาศและองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เน้นการสร้างบรรยากาศที่ดีในการจัดการเรียนรู้โดยการยกย่องและส่งเสริมความสำคัญของผู้เรียนให้ความเป็นอิสระและใช้ความสามารถของผู้เรียนมาเป็นประโยชน์และต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนเป็นหลักมากกว่าความต้องการของผู้สอน

6. การวัดและประเมินผลเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงมี

7. การติดตามประเมินผลตามมาตรฐานการเรียนรู้และกรอบคุณลักษณะทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ และด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม

ตอนที่ 3 ผลการทดลองภาคสนาม จากการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S ที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน โดยทำการวิเคราะห์ผลการวิจัยเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ก่อนเรียน และหลังเรียน ซึ่งผลการทดลองพบว่า คะแนนทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยหลังเรียน 17.01 ก่อนเรียน 11.52 และผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าเฉลี่ย หลังเรียน 14.58 ก่อนเรียน 6.76 ดังตาราง

ผลการประเมิน	N	Pretest		Posttest	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์	50	11.52	1.48	17.01	1.05
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	50	6.76	2.41	14.58	1.85

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4S มีประเด็นในการอภิปรายผลดังนี้

1. จากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารรวมทั้งการสนทนากลุ่ม เห็นว่าวิธีการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนสาระนาฏศิลป์อย่างดี โดยมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ควรสอนควบคู่ไประหว่างทฤษฎีและปฏิบัติ แต่เน้นในด้านของทักษะปฏิบัติโดยให้ครูผู้สอนสาธิตก่อนและให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามในเรื่องของนาฏยศัพท์และภาษาท่ารำนาฏศิลป์ และปฏิบัติด้วยตนเองโดยต่อท่ารำจากวิดีโอหรือสื่ออื่น ๆ ครูคอยให้คำแนะนำ แต่ครูผู้สอนส่วนหนึ่งเห็นว่าการให้ผู้เรียนได้ฝึกเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับสิ่งที่ได้รับใหม่ด้วยการให้ผู้เรียนดูคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย ศึกษาตามความสนใจ ฝึกคิดทำเองตามบทเพลงที่ตนเองและกลุ่มต้องการ รวมถึงการชมรายการโทรทัศน์ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรฐานที่ 4 เน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์

2. ผลจากการวิจัยในครั้งนี้พบว่าทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เป็นเพราะวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ 4S ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมี 4 ขั้นตอน คือ 1) ชี้นำเสนอสิ่งเร้า 2) ชี้นำเตรียมความพร้อม 3) ชี้นำฝึกปฏิบัติตามขั้นตอน และ 4) ชี้นำเสนอผลงานและประเมินผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถามครูผู้สอนพบว่าครูผู้สอนเห็นด้วยในระดับมากทุกขั้นตอน สอดคล้องกับผลการศึกษาศาสนาการจัดการเรียนรู้ โดยขั้นที่นำเสนอสิ่งเร้า ชี้นำเตรียมความพร้อมและขั้นฝึกปฏิบัติตามขั้นตอน ยังคงใช้ครูผู้สอนที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดท่ารำส่วนชี้นำเสนอผลงานและประเมิน เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดประดิษฐ์ท่ารำโดยนำประสบการณ์เดิมออกมาใช้ นอกจากนี้ Burn, Broman and Alberta (1974 : 154 - 155) พบว่าครูสามารถช่วยให้ผู้เรียนสร้างผลงานด้วยสิ่งเร้าต่าง ๆ เช่นรูปภาพ บทร้อยกรอง เสียงและวัสดุอื่น ๆ ที่สัมผัสได้ เป็นต้น

ดังนั้น สื่อการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายผู้เรียนสามารถเลือกได้ตามความสนใจและตามความเหมาะสม ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ได้ การจัดการเรียนรู้แบบ 4S นั้นต้องเรียนทั้งภาคทฤษฎีควบคู่กับทักษะปฏิบัติ ช่วงตอนต้นจะให้ผู้เรียนได้ศึกษาองค์ความรู้ในเรื่องทฤษฎีจากใบความรู้และศึกษา หลังจากนั้นผู้เรียนจะได้รับ การฝึกปฏิบัติตามแบบอย่างจากการสาธิตของครูผู้สอน การศึกษาจากวีดิทัศน์ จะทำให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้ที่เป็น พื้นฐานที่ถูกต้องและสามารถมองเห็นกระบวนการเชื่อมโยงทำซ้ำในแต่ละทำซ้ำได้อย่างชัดเจน ซึ่งสุนทร สีนธพานนท์, วรรัตน์ วรณเลิศลักษณ์ และพรณี สีนธพานนท์ (2551 : 8) กล่าวว่าบุคคลสามารถฝึกฝนทักษะอย่างอัตโนมัติตั้งแต่เยาว์วัย ดังนั้นจึงควรให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนทักษะทุกด้านทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จะครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ นอกจากนี้ในรูปแบบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นได้ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมเป็นรายบุคคลและเป็น กลุ่มเพื่อให้เหมาะสมกับธรรมชาติของการเรียนรู้ ฝึกให้ผู้เรียนเป็นผู้นำและผู้ตามสลับเปลี่ยนกันไปฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ตนเอง และจะทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน มีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน มีการช่วยเหลือกัน มีความ รับผิดชอบ มีความกล้าในการแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้แผนการจัดการเรียนรู้แบบ 4S ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นมีการลำดับ สารการเรียนรู้จากง่ายไปหายาก โดยกำหนดไว้ 4 ขั้นตอน ซึ่งในแต่ละขั้นตอนผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจากทักษะย่อย ๆ ไปหาทักษะรวม โดยใช้สื่อจาก วีดิทัศน์ จากการสาธิตของครูผู้สอน มาช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เกิดความ สนุกสนานเพลิดเพลินและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดทำอย่างอิสระในด้านการแสดง ซึ่งสอดคล้องกับสุภา พิมพาแป้น (2546 : 24) กล่าวว่าขั้นตอนในการฝึกตามลำดับตั้งแต่การสังเกต-รับรู้ เตรียมสู่กระบวนการคิด ผลิตผลงาน แลกเปลี่ยน สร้างสรรค์ ร่วมกันนำเสนอ ในด้านครูผู้สอน จากการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S บทบาทของครูผู้สอน มีส่วนสำคัญที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะซึ่งรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ ครูมีบทบาทสำคัญที่กระตุ้น สร้างแรงจูงใจ ให้กับผู้เรียน โดยการให้ผู้เรียนได้สังเกต คิดไตร่ตรอง สัมผัส และนำเสนอประสบการณ์จริงไปสู่การคิด เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียน ได้ฟัง ได้เห็นและต้องตั้งคำถาม บทบาทที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือครูต้องเป็นผู้ฝึกสอนให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติจริง ด้วยตนเอง ครูทำหน้าที่อำนวยความสะดวก คอยชี้แนะและแนะนำให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมให้สำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ อัจฉรา ชิวพันธ์ (2535 : 3 - 6) กล่าวว่าบุคลิกภาพของครูผู้สอนมีส่วนช่วยในการคิดและฝึกปฏิบัติ เพราะครูผู้สอน เป็นผู้จัดการเรียนรู้และอยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนตลอดเวลา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกในด้านต่าง ๆ รับฟังความคิดเห็น ของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ครูเป็นหลักสำคัญที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ ด้านบรรยากาศการจัด การเรียนรู้จากผลการวิจัยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น เน้นบรรยากาศที่เต็มไปด้วยการยอมรับและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและมีความเชื่อมั่นในตนเองมีการเสริมแรงด้วยการชมเชย ด้วยการพูด ประทับมือ ส่วนการสร้างความสนใจ ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมที่สร้างความสนใจหลากหลาย เช่น การเล่นเกม การชมวีดิทัศน์เกี่ยวกับการ แสดง เพื่อเป็นการสร้างความสนใจให้กับผู้เรียนไม่รู้สึกเบื่อหน่ายและนำไปสู่การสร้างผลงานของตน ซึ่งสอดคล้องกับ สมหวัง ครุฑรัตน์ (2539 : 111) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพเป็นอย่างมากถ้ามีการเสริมแรง นอกจากนี้ ในการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยคอยดูแลจับและจัดทำทางของผู้เรียน ชี้แนะให้ความสนใจ ดังที่ สุจิตต์ เพียรชอบ (2531: 31) ได้กล่าวว่าการเสริมแรงทางบวกจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนทราบสิ่งที่ตนแสดงออกไปนั้นถูกต้องจะเกิดความภาคภูมิใจ และสร้างผลงานให้ดียิ่งขึ้น ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นต้องยึดหลักการที่สำคัญคือ การวัด และประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนและตัดสินระดับความก้าวหน้าทางการเรียนว่าบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้และ ตัวชี้วัด ตอบจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ จากการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4S ผู้วิจัยได้กำหนด การวัดและประเมินผล 3 ระยะด้วยกัน คือ 1) วัดและประเมินผลก่อนเรียน 2) การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน 3) การวัดและประเมินผลหลังเรียน ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถประเมินศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ได้อย่างมั่นใจและสะท้อนถึงประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 วิธีการจัดการเรียนรู้ส่วนหนึ่งยังต้องใช้วิธีการเลียนแบบครูผู้สอนด้วยการสาธิตในเรื่องของ นาฏยศัพท์ ภาษาท่ารำนากลีบทและระบำที่เป็นมาตรฐาน และสอนตามรูปแบบ 4 ขั้นตอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

- 1.2 ครูผู้สอนต้องมีการนำเสนอสิ่งเร้าที่กระตุ้นผู้เรียน
- 1.3 ในการจัดกิจกรรมครูผู้สอนต้องมีวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนพร้อมที่จะให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติและศึกษาค้นคว้าได้เป็นอย่างดี เช่น โทรทัศน์ กระจกเงา เครื่องเล่นวีดิทัศน์ เอกสารประกอบการสอน เป็นต้น
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S ไปใช้สำหรับนักเรียนในชั้นอื่น ๆ
 - 2.2 ควรมีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 S ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด**. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543.
- ชนัย วรรณะสี. **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อหน่วยการเรียนรู้การสอนของนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์**. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.
- บุญสม สุขุมาลพงษ์. **พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาเอกนาฏศิลป์ในสถาบันราชภัฏอุดรธานีตามทัศนะของนักศึกษา**. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2536.
- บุษกร พรหมหล้าวรรณ. **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT**. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2549.
- พจน์มาลัย สมรรถบุตร. **แนวความคิดประดิษฐ์ทำาาา**. อุดรธานี: ภาควิชานาฏศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุดรธานี, 2538.
- รัตน์ะ บัวสนธ์. **วิจัยและพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. นครสวรรค์: โรงพิมพ์ริมปิง, 2554.
- สมหวัง คุรุรัตน์ะ. **เอกสารคำสอนการออกแบบและพัฒนากระบวนการสอน**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2539.
- สุคนธ์ สินธพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์ และพรณี สินธพานนท์. **พัฒนาทักษะการคิดพิชิตการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลียงเชียง, 2551.
- สุจิต เพียรชอบ. **การพัฒนาการสอนภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- สุภา พิมพ์าแป้น. **การสร้างแบบฝึกพัฒนาความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา, 2546.
- โสภา กิมวังตะโก. **การสร้างหน่วยการเรียนรู้การสอนเรื่องอุบายพราหมณ์สำหรับนักศึกษาครู**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- อติพร สุขสมนิตย์. **อิทธิพลของลัทธิชาตินิยมที่มีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาดนตรี - นาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษาสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2543.
- อุษา สบฤกษ์. **การศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- อัจฉรา ชิวพันธ์. **กิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2535.
- Joyce, B., and M. Weil. **Model of teaching** 7th ed. Englewood Cliffs, NJ: Prentice–Hall, 2004.
- Saylor, J. G. **Curriculum planning for better teaching and learning**. 4th ed. Japan: Holt–Saunders International Edition, 1981.